

NĂM ÂM LỊCH ĐÌNH HỘI 2007

Tại sao Tết Trung quốc (18-2) trễ hơn Tết Việt Nam (17-2) ?

● Lê Kim Chi viết cho *Chim Việt Cành Nam* <http://chimviet.free.fr>

Dữ liệu của Viện cơ học thiên thể về các tuần trăng : <http://perso.orange.fr/pgj/phaselune.htm>

Dữ liệu về các múi giờ : <http://www.theuds.com/fuseau-horaire.php>

Lịch âm dương của Trung quốc và Việt Nam (cùng một số nước khác ở Đông Á), tục gọi tắt là **âm lịch**, tuy là lịch cổ truyền, nhưng đặt cơ sở trên những phép tính **vô cùng chính xác**, không phải ai tùy tiện quyết định như thế nào cũng được. Không phải vì có một số ứng dụng hơi mê tín hay kém lý luận (như bói toán, ngày lành ngày dữ, v.v.) mà nền tảng của lịch này không **khoa học**.

Mọi người đều biết lịch âm dương vừa dựa trên mặt trời, vừa dựa trên mặt trăng.

Do **dựa lên mặt trời**, nên năm mặt trời (*année tropique*, nói theo phương Tây) được chia làm 24 đoạn bằng nhau, mỗi đoạn khoảng 15 ngày (chính xác là $365,242200 : 24 = 15,218425$ ngày). Điểm đi đầu mỗi đoạn gọi là **tiết khí**. Có hai loại tiết khí xen kẽ nhau theo thứ tự thời gian : tiết khí đầu và tiết khí giữa (tiết khí giữa còn có tên là **trung khí**, là loại tiết khí quan trọng nhất). Các điểm tiết khí được tính theo vị trí của trái đất trên quỹ đạo chung quanh mặt trời, không phải tùy ý riêng ai. **Trung khí khởi điểm** rơi đúng vào ngày trái đất xa mặt trời nhất, Pháp gọi là *apogée*, và ngày đó khoa học đặt tên là ngày **đông chí** (*solstice d'hiver*), nhằm 22-12 dương lịch (hoặc 21-12 do những năm nhuận của dương lịch). Mười một trung khí kia cứ nối đuôi nhau với khoảng cách đều đặn là $15,218425 \times 2 = 30,436850$ ngày. Trung khí thứ tư tên là **xuân phân** (*équinoxe de printemps*, 20 hoặc 21-3), trung khí thứ bảy là **hạ chí** (*solstice d'été*, 21 hoặc 22-6), trung khí thứ mười là **thu phân** (*équinoxe d'automne*, 22 hoặc 23-9), đều y hệt với các ngày mùa trong dương lịch.

Do **dựa lên mặt trăng**, nên chiều dài của tháng âm lịch xoay quanh thời gian trung bình là **29,530588** ngày. Thời gian này cũng không do ai tự ý đặt ra, mà là **thời gian giữa hai ngày sóc**. **Sóc** là thời điểm chính xác mà từ trái đất nhìn lên mặt trăng không thấy chút ánh sáng nào do mặt trời soi chiếu vào, Pháp gọi là *nouvelle lune*, ta gọi nôm na là **không trăng** vì chẳng thấy ánh sáng từ mặt trăng phản chiếu xuống trái đất (bởi lúc ấy mặt trăng đứng ngay giữa mặt trời và trái đất, phần sáng do mặt trời chiếu lên mặt trăng đều nằm trọn phía bên kia so với ta). Còn số dĩ bảo **trung bình** là vì thời gian giữa hai sóc không đồng đều, nó nằm giữa số thấp là **29,25** ngày và số cao là **29,83** ngày (bởi vào mùa đông, trái đất cùng mặt trăng ở xa mặt trời hơn, nên mặt trăng phải mất thêm chút ít thời giờ để lượn vòng chung quanh trái đất, còn vào mùa hè, vì cả hai ở gần mặt trời hơn, nên quay nhanh hơn tí tẹo ; đấy là những định luật vật lý về thiên văn).

Khổ nỗi là nếu muốn định số ngày trong tháng cho tiện lợi (cần thế), thì không thể lấy đúng 29,530588 hay 29,25 hay 29,83, mà phải lấy số chẵn **29** hoặc **30**. Nhưng lúc nào **29**, lúc nào **30** ? Khởi phân vân : chỉ cần **tính đúng** hay **quan sát đúng** giờ phút xảy ra hiện tượng **sóc** (xin nhắc lại ấy là giây phút hoàn toàn **không trăng**), rồi quy định ngày chứa đựng hiện tượng đó là **mồng một**, cho dù sóc xảy ra lúc 0 giờ 0 phút 0 giây, hay 7 giờ 39 phút, hay 18 giờ 6 phút, hay 23 giờ 59 phút 59 giây... thì tự nhiên có **tháng thiếu** hay **tháng đủ**, không nhờ ai định theo cảm hứng riêng.

Thí dụ **thật** của **năm 2001** : Sóc xảy ra ngày 21-7 dương lịch lúc 2 g 45, vậy mồng một tháng 6 năm Tân Tỵ là ngày 21-7. Khoảng một tháng sau, quan sát (hay tính bằng toán học thiên văn) thấy sóc rơi vào ngày 19-8 dương lịch lúc 9 g 56, mồng một tháng 7 âm lịch sẽ là ngày 19-8, và tháng 6 vừa qua là tháng thiếu (vì từ 21-7 tới 19-8 có 29 ngày). Khoảng một tháng sau nữa, sóc rơi vào ngày 17-9 dương lịch lúc 17 g 28, mồng một tháng 8 âm lịch sẽ là ngày 17-9, và tháng 7 vừa dứt cũng lại là tháng thiếu (vì từ 19-8 tới 17-9 có 29 ngày). Sang tháng sau, sóc rơi vào ngày 17-10 dương lịch lúc 2 g 24, mồng một tháng 9 âm lịch sẽ là ngày 17-10, và tháng 8 vừa rồi thì lần này là tháng đủ (vì từ 17-9 tới 17-10 có 30 ngày). Kết luận : đủ hay thiếu là do vị trí của những ngày sóc ! ▶

Lịch âm dương **vừa** dựa lên mặt trời, **vừa** dựa lên mặt trăng. Một năm mặt trời có **365,242200** ngày, mười hai tháng trăng gộp lại thành trung bình $29,530588 \times 12 = 354,367056$ ngày. Nếu tính một năm gồm 12 tháng trăng thì mỗi năm âm lịch sẽ **hụt đi khoảng 11 ngày** so với mặt trời (mà nông nghiệp thì cần dựa theo thời tiết, theo mùa, tức theo sự định hướng của mặt trời). Nên mới đặt ra vấn đề rằng thỉnh thoảng phải **chêm thêm một tháng** để bắt kịp dương lịch (tính đúng theo khoa học là cứ trong vòng **19 năm**, gọi là chu kỳ Méton, thì phải **thêm 7 tháng** mới đạt sự hoà nhịp giữa mặt trời và mặt trăng). Ai cũng rõ đây sẽ là vai trò của những tháng gọi là **tháng nhuận**.

Nhưng ai định đoạt tháng nào là tháng nhuận, năm nào là năm nhuận ? **Năm nhuận** thì có thể hiểu là năm chấp chứa thêm tháng nhuận, thành **13 tháng**, dài khoảng **383** hay **384** ngày (thay vì **354** hay **355** ngày như năm thường). Còn **tháng nhuận** ? Câu trả lời rất dễ dàng và hợp lý : sở dĩ cần tháng nhuận vì có sự so le giữa mặt trời và mặt trăng, thì cứ lôi hai mặt này ra mà bắt tội và bắt giải quyết. Nói thật chứ không đùa : mặt trời cho ta **trung khí**, mặt trăng cho ta **tháng trăng**, thì biết đâu đem **so sánh nhau** lại chẳng tìm ra giải pháp. Giữa hai trung khí là **30,436850** ngày, giữa hai sóc là trung bình **29,530588** ngày. Bình thường trung khí và sóc **xen kẽ nhau** vì chiều dài hai đoạn thời gian này chỉ xê xích nhau, nghĩa là **thường giữa hai sóc đều có trung khí**. Mà giữa hai sóc là tháng âm lịch, nên ta kết luận rằng : **thông thường mỗi tháng có chứa trung khí**. Tuy vậy cũng **có lúc** hai sóc nối tiếp nhau mà **không gặp trung khí ở giữa**, vì khoảng cách **29,530588** ngày (hay ngắn hơn vào mùa hè) **rơi gọn** vào khoảng cách **30,436850** ngày, vốn **rộng hơn** một tí. Thế là **lâu lâu có tháng âm lịch không chứa trung khí**, và chuyện này cứ **19 năm** thì xảy ra **7 lần**. Thôi, chắc bà con ai cũng hiểu rồi : đây là những **tháng nhuận** do chính mặt trời và mặt trăng hiệp lực định ra ! Năm Bính Tuất 2006 có tháng 7 nhuận, do trời trăng định vậy. Lần tới là tháng 5 năm Kỷ Sửu 2009. **Năm 1984-85**, chính vì giờ giấc điểm sóc khác ngày nhau (tính theo múi giờ, xem phía sau), mà tháng nhuận thời ấy rơi vào **tháng 10 Giáp Tý ở Trung quốc** và vào **tháng 2 Ất Sửu ở Việt Nam**, khiến **Tết Việt Nam năm Ất Sửu 1985 đến sớm hơn Tết Trung quốc một tháng**.

Ngày mồng một Tết là ngày chứa đựng hiện tượng **sóc (không trăng) đầu tiên** của mỗi năm âm dương lịch. Dựa lý luận trên, **sóc rơi trúng ngày nào thì đó là ngày Tết**. Phần **sóc** dễ hiểu, chỉ nói cho rõ thêm rằng **lúc** xảy ra sóc là **thời điểm chung cho toàn thế giới**, giờ phút ghi trên đồng hồ có thể khác nhau tùy mình đang ở đâu, múi giờ nào, nhưng **lúc là một lúc, cùng lúc, đồng thời**.

Còn **ngày** thì **tương đối** hơn, thí dụ ở Việt Nam đang ngày 15-1 hồi 10 giờ sáng, thì tại Paris mùa đông chỉ mới 4 giờ khuya, lúc ấy California còn ở vào ngày 14-1 hồi 19 giờ tối. Để tính ngày giờ cho ăn khớp nhau, các nước trên thế giới đã cùng nhau quy định **giờ quốc tế** gọi là **giờ UTC (universal time coordinated)**, xưa là **giờ GMT**, tức là giờ dọc theo kinh tuyến chạy ngang qua đài thiên văn Greenwich trước kia. Giờ các nơi trên thế giới thì tính theo **múi giờ** và theo **quy định riêng** của mỗi nước. Thí dụ : **Pháp** địa lý nằm ngay trên kinh tuyến Greenwich nhưng theo múi giờ UTC+1 cho trùng với đa số các nước Trung Âu. **Hoa Kỳ** thì có bốn giờ giấc định theo bốn múi UTC-5, -6, -7, -8 (nhưng ranh giới đổi giờ tùy theo địa phận các tiểu bang, không phải ngay ngắn theo kinh tuyến). **Trung quốc** lãnh thổ dàn ra trên bốn múi (UTC+5, +6, +7, +8) nhưng từ lâu đã quyết định lấy múi giờ Bắc Kinh (UTC+8) làm giờ duy nhất cho toàn quốc. **Việt Nam** nằm gọn trong múi giờ UTC+7 nên không phải băn khoăn điều gì và cũng không có nhu cầu phải đổi lịch giờ như Pháp vào mùa hè (mùa hè, Pháp cùng một số nước xích lên một giờ để tiết kiệm năng lượng).

Năm 2007, thời điểm sóc dùng làm ngày **Tết** xảy đến cùng một lúc trên cả thế giới vào **ngày 17-2** lúc **16 giờ 14 phút, giờ quốc tế UTC**, tức là đồng thời vào ngày 17-2 lúc 17 giờ 14 phút, giờ Paris (UTC+1 trong mùa đông), vào **ngày 17-2** lúc **23 giờ 14 phút, giờ Hà Nội (UTC+7)**, và vào **ngày 18-2** lúc **0 giờ 14 phút, giờ Bắc Kinh (UTC+8)**. Nói cách khác, ngay đúng thời điểm có hiện tượng sóc định đoạt ngày ấy là ngày Tết, **Việt Nam** vẫn còn đang nằm vào **ngày 17-2** thêm 46 phút nữa, trong khi **Trung quốc** thì đã bước sang **ngày kế tiếp 18-2** từ 14 phút rồi. Giờ giấc trời đất và giao ước quốc tế đã minh định từ lâu như thế, **đâu ai có thể bắt ép dân Trung quốc (hoặc người chiêm bái truyền thống Trung quốc) toa rập theo Việt Nam (chẳng hạn) mà ăn Tết vào ngày 17-2-2007 !** ■

NĂM ÂM LỊCH ĐINH HỢI 2007

Tại sao Tết Trung quốc (18-2) trễ hơn Tết Việt Nam (17-2) ?

● Lê Kim Chi viết cho *Chim Việt Cành Nam* <http://chimviet.free.fr>

Dữ liệu của Viện cơ học thiên thể về các tuần trăng : <http://perso.orange.fr/pgi/phaselune.htm>

Dữ liệu về các múi giờ : <http://www.theuds.com/fuseau-horaire.php>

Lịch âm dương của Trung quốc và Việt Nam (cùng một số nước khác ở Đông Á), tục gọi tắt là **âm lịch**, tuy là lịch cổ truyền, nhưng đặt cơ sở trên những phép tính **vô cùng chính xác**, không phải ai tùy tiện quyết định như thế nào cũng được. Không phải vì có một số ứng dụng hơi mê tín hay kém lý luận (như bói toán, ngày lành ngày dữ, v.v.) mà nền tảng của lịch này không **khoa học**.

Mọi người đều biết lịch âm dương vừa dựa trên mặt trời, vừa dựa trên mặt trăng.

Do **dựa lên mặt trời**, nên năm mặt trời (*année tropique*, nói theo phương Tây) được chia làm 24 đoạn bằng nhau, mỗi đoạn khoảng 15 ngày (chính xác là $365,242200 : 24 = 15,218425$ ngày). Điểm đi đầu mỗi đoạn gọi là **tiết khí**. Có hai loại tiết khí xen kẽ nhau theo thứ tự thời gian : tiết khí đầu và tiết khí giữa (tiết khí giữa còn có tên là **trung khí**, là loại tiết khí quan trọng nhất). Các điểm tiết khí được tính theo vị trí của trái đất trên quỹ đạo chung quanh mặt trời, không phải tùy ý riêng ai. **Trung khí khởi điểm** rơi đúng vào ngày trái đất xa mặt trời nhất, Pháp gọi là *apogée*, và ngày đó khoa học đặt tên là ngày **đông chí** (*solstice d'hiver*), nhằm 22-12 dương lịch (hoặc 21-12 do những năm nhuận của dương lịch). Mười một trung khí kia cứ nối đuôi nhau với khoảng cách đều đặn là $15,218425 \times 2 = 30,436850$ ngày. Trung khí thứ tư tên là **xuân phân** (*équinoxe de printemps*, 20 hoặc 21-3), trung khí thứ bảy là **hạ chí** (*solstice d'été*, 21 hoặc 22-6), trung khí thứ mười là **thu phân** (*équinoxe d'automne*, 22 hoặc 23-9), đều y hệt với các ngày mùa trong dương lịch.

Do **dựa lên mặt trăng**, nên chiều dài của tháng âm lịch xoay quanh thời gian trung bình là 29,530588 ngày. Thời gian này cũng không do ai tùy ý đặt ra, mà là **thời gian giữa hai ngày sóc**. Sóc là thời điểm chính xác mà từ trái đất nhìn lên mặt trăng không thấy chút ánh sáng nào do mặt trời soi chiếu vào, Pháp gọi là *nouvelle lune*, ta gọi nôm na là **không trăng** vì chẳng thấy ánh sáng từ mặt trăng phản chiếu xuống trái đất (bởi lúc ấy mặt trăng đứng ngay giữa mặt trời và trái đất, phần sáng do mặt trời chiếu lên mặt trăng đều nằm trọn phía bên kia so với ta). Còn số dĩ bảo **trung bình** là vì thời gian giữa hai sóc không đồng đều, nó nằm giữa số thấp là **29,25** ngày và số cao là **29,83** ngày (bởi vào mùa đông, trái đất cùng mặt trăng ở xa mặt trời hơn, nên mặt trăng phải mất thêm chút ít thời giờ để lượn vòng chung quanh trái đất, còn vào mùa hè, vì cả hai ở gần mặt trời hơn, nên quay nhanh hơn tí tẹo ; đây là những định luật vật lý về thiên văn).

Khổ nỗi là nếu muốn định số ngày trong tháng cho tiện lợi (cần thế), thì không thể lấy đúng 29,530588 hay 29,25 hay 29,83, mà phải lấy số chẵn **29** hoặc **30**. Nhưng lúc nào 29, lúc nào 30 ? Khỏi phân vân : chỉ cần **tính đúng** hay **quan sát đúng** giờ phút xảy ra hiện tượng **sóc** (xin nhắc lại ấy là giây phút hoàn toàn **không trăng**), rồi quy định ngày chứa đựng hiện tượng đó là **mồng một**, cho dù sóc xảy ra lúc 0 giờ 0 phút 0 giây, hay 7 giờ 39 phút, hay 18 giờ 6 phút, hay 23 giờ 59 phút 59 giây... thì tự nhiên có **tháng thiếu** hay **tháng đủ**, không nhờ ai định theo cảm hứng riêng.

Thí dụ **thật** của **năm 2001** : Sóc xảy ra ngày 21-7 dương lịch lúc 2 g 45, vậy mồng một tháng 6 năm Tân Tỵ là ngày 21-7. Khoảng một tháng sau, quan sát (hay tính bằng toán học thiên văn) thấy sóc rơi vào ngày 19-8 dương lịch lúc 9 g 56, mồng một tháng 7 âm lịch sẽ là ngày 19-8, và **tháng 6** vừa qua là **tháng thiếu** (vì từ 21-7 tới 19-8 có **29** ngày). Khoảng một tháng sau nữa, sóc rơi vào ngày 17-9 dương lịch lúc 17 g 28, mồng một tháng 8 âm lịch sẽ là ngày 17-9, và **tháng 7** vừa dứt cũng lại là **tháng thiếu** (vì từ 19-8 tới 17-9 có **29** ngày). Sang tháng sau, sóc rơi vào ngày 17-10 dương lịch lúc 2 g 24, mồng một tháng 9 âm lịch sẽ là ngày 17-10, và **tháng 8** vừa rồi thì lần này là **tháng đủ** (vì từ 17-9 tới 17-10 có **30** ngày). Kết luận : đủ hay thiếu là do vị trí của những ngày sóc ! ▶

Lịch âm dương vừa dựa lên mặt trời, vừa dựa lên mặt trăng. Một năm mặt trời có **365,242200** ngày, mười hai tháng trăng gộp lại thành trung bình $29,530588 \times 12 = 354,367056$ ngày. Nếu tính một năm gồm 12 tháng trăng thì mỗi năm âm lịch sẽ **hụt đi khoảng 11 ngày** so với mặt trời (mà nông nghiệp thì cần dựa theo thời tiết, theo mùa, tức theo sự định hướng của mặt trời). Nên mới đặt ra vấn đề rằng thỉnh thoảng phải **chêm thêm một tháng** để bắt kịp dương lịch (tính đúng theo khoa học là cứ trong vòng **19 năm**, gọi là chu kỳ Méton, thì phải **thêm 7 tháng** mới đạt sự hoà nhịp giữa mặt trời và mặt trăng). Ai cũng rõ đây sẽ là vai trò của những tháng gọi là **tháng nhuận**.

Nhưng ai định đoạt tháng nào là tháng nhuận, năm nào là năm nhuận ? **Năm nhuận** thì có thể hiểu là năm chấp chứa thêm tháng nhuận, thành **13 tháng**, dài khoảng **383** hay **384** ngày (thay vì 354 hay 355 ngày như năm thường). Còn **tháng nhuận** ? Câu trả lời rất dễ dàng và hợp lý : sở dĩ cần tháng nhuận vì có sự so le giữa mặt trời và mặt trăng, thì cứ lôi hai mặt này ra mà bắt tội và bắt giải quyết. Nói thật chứ không đùa : mặt trời cho ta **trung khí**, mặt trăng cho ta **tháng trăng**, thì biết đâu đem **so sánh nhau** lại chẳng tìm ra giải pháp. Giữa hai trung khí là **30,436850** ngày, giữa hai sóc là trung bình **29,530588** ngày. Bình thường trung khí và sóc **xen kẽ nhau** vì chiều dài hai đoạn thời gian này chỉ xê xích nhau, nghĩa là **thường giữa hai sóc đều có trung khí**. Mà giữa hai sóc là tháng âm lịch, nên ta kết luận rằng : **thông thường mỗi tháng có chứa trung khí**. Tuy vậy cũng có lúc hai sóc nối tiếp nhau mà **không gặp trung khí ở giữa**, vì khoảng cách 29,530588 ngày (hay ngắn hơn vào mùa hè) **rơi gọn** vào khoảng cách 30,436850 ngày, vốn **rộng hơn một tí**. Thế là **lâu lâu có tháng âm lịch không chứa trung khí**, và chuyện này cứ **19 năm** thì xảy ra **7 lần**. Thôi, chắc bà con ai cũng hiểu rồi : đây là những **tháng nhuận** do chính mặt trời và mặt trăng hiệp lực định ra ! Năm Bính Tuất 2006 có tháng 7 nhuận, do trời trăng định vậy. Lần tới là tháng 5 năm Kỷ Sửu 2009. **Năm 1984-85**, chính vì giờ giấc sóc khác ngày nhau (tính theo múi giờ, xem phía sau), mà tháng nhuận thời ấy rơi vào **tháng 10 Giáp Tý ở Trung quốc** và vào **tháng 2 Ất Sửu ở Việt Nam**, khiến **Tết Việt Nam năm Ất Sửu 1985 đến sớm hơn Tết Trung quốc một tháng**.

Ngày mùng một Tết là ngày chứa đựng hiện tượng sóc (không trăng) **đầu tiên** của mỗi năm âm dương lịch. Dựa lý luận trên, **sóc rơi trúng ngày nào thì đó là ngày Tết**. Phần sóc dễ hiểu, chỉ nói cho rõ thêm rằng **lúc xảy ra sóc là thời điểm chung cho toàn thế giới**, giờ phút ghi trên đồng hồ có thể khác nhau tùy mình đang ở đâu, múi giờ nào, nhưng **lúc là một lúc, cùng lúc, đồng thời**.

Còn **ngày** thì **tương đối** hơn, thí dụ ở Việt Nam đang ngày 15-1 hồi 10 giờ sáng, thì tại Paris mùa đông chỉ mới 4 giờ khuya, lúc ấy California còn ở vào ngày 14-1 hồi 19 giờ tối. Để tính ngày giờ cho ăn khớp nhau, các nước trên thế giới đã cùng nhau quy định **giờ quốc tế** gọi là **giờ UTC** (*universal time coordinated*), xưa là **giờ GMT**, tức là giờ dọc theo kinh tuyến chạy ngang qua đài thiên văn Greenwich trước kia. Giờ các nơi trên thế giới thì tính theo **múi giờ** và theo **quy định riêng** của mỗi nước. Thí dụ : **Pháp** địa lý nằm ngay trên kinh tuyến Greenwich nhưng theo múi giờ UTC+1 cho trùng với đa số các nước Trung Âu. **Hoa Kỳ** thì có bốn giờ giấc định theo bốn múi UTC-5, -6, -7, -8 (nhưng ranh giới đổi giờ tùy theo địa phận các tiểu bang, không phải ngay ngắn theo kinh tuyến). **Trung quốc** lãnh thổ dàn ra trên bốn múi (UTC+5, +6, +7, +8) nhưng từ lâu đã quyết định lấy múi giờ Bắc Kinh (UTC+8) làm giờ duy nhất cho toàn quốc. **Việt Nam** nằm gọn trong múi giờ UTC+7 nên không phải băn khoăn điều gì và cũng không có nhu cầu phải đổi lệch giờ như Pháp vào mùa hè (mùa hè, Pháp cùng một số nước xích lên một giờ để tiết kiệm năng lượng).

Năm 2007, thời điểm sóc dùng làm ngày **Tết** xảy đến cùng một lúc trên cả thế giới vào **ngày 17-2** lúc **16 giờ 14 phút, giờ quốc tế UTC**, tức là đồng thời vào ngày 17-2 lúc 17 giờ 14 phút, giờ Paris (UTC+1 trong mùa đông), vào **ngày 17-2** lúc **23 giờ 14 phút, giờ Hà Nội** (UTC+7), và vào **ngày 18-2** lúc **0 giờ 14 phút, giờ Bắc Kinh** (UTC+8). Nói cách khác, ngay đúng thời điểm có hiện tượng sóc định đoạt ngày ấy là ngày Tết, **Việt Nam** vẫn còn đang nằm vào **ngày 17-2** thêm 46 phút nữa, trong khi **Trung quốc** thì đã bước sang **ngày kế tiếp 18-2** từ 14 phút rồi. Giờ giấc trời đất và giao ước quốc tế đã minh định từ lâu như thế, **đâu ai có thể bắt ép dân Trung quốc** (hoặc người chiêm bái truyền thống Trung quốc) toa rập theo Việt Nam (chẳng hạn) mà **ăn Tết vào ngày 17-2-2007 ! ■**